

Πλαίσιο πολιτικής

Η BPfA ορίζει τους θεσμικούς μηχανισμούς για την ισότητα των φύλων ως την εθνική υποδομή για την προώθηση των γυναικών και τους αντιλαμβάνεται ως μια κεντρική μονάδα συντονισμού πολιτικών στο πλαίσιο της κυβέρνησης. Στο πλαίσιο της ΕΕ, οι θεσμικοί μηχανισμοί για την ισότητα των φύλων αναφέρονται στους υφιστάμενους κυβερνητικούς φορείς με εντολή η οποία δεν περιορίζεται στην προώθηση των γυναικών, αλλά εκτείνεται έως την ισότητα των φύλων και την ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλους τους τομείς πολιτικής.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2006 και 2013)

- Στοχεύουν στη δημιουργία και ενίσχυση των εθνικών δομών και άλλων κυβερνητικών φορέων, στην ένταξη της διάστασης του φύλου στη νομοθεσία/δημόσιες πολιτικές και στη συλλογή κατά φύλο δεδομένων (2006).
- Επιβεβαιώνουν την ανάγκη υποστήριξης των θεσμικών μηχανισμών για την ισότητα των φύλων, καλώντας για διττή προσέγγιση που συνδυάζει την ένταξη της διάστασης του φύλου με την ανάληψη θετικών δράσεων (2013).
- Καλούν για εθνικές στρατηγικές, σχέδια δράσης, εργαλεία και μεθόδους ένταξης της διάστασης του φύλου και πλήρη αξιοποίηση συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων σε θέματα φύλου (2013).

Οδηγία 2002/73/ΕΚ για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση

- Απαιτεί από τα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τον φορέα (τους φορείς) με ευθύνη την προώθηση, την ανάληψη, την παρακολούθηση και την υποστήριξη της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων, χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου.

Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ένταξη της διάστασης του φύλου (1996)

Ορίζει την αρχή του «gender mainstreaming» (ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου) ως τον συστηματικό συνυπολογισμό των διαφορών μεταξύ των συνθηκών, καταστάσεων και αναγκών των γυναικών και των ανδρών στο σύνολο των πολιτικών και δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999

Προβλέπει ότι η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου καθώς και οι ειδικές δράσεις σχετικά με τις γυναίκες στην αγορά

εργασίας αποτελούν μία από τις προτεραιότητες για χρηματοδότηση, καθώς και ότι τα κράτη μέλη πρέπει να περιλαμβάνουν περιγραφή του τρόπου με τον οποίο θα ενσωματώνουν την ισότητα των φύλων στον κύκλο προγραμματισμού.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006

- Αφορά τον καθορισμό γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999
- Καθορίζει γενικές διατάξεις για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και προβάλλει ότι τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίζουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και την ένταξη της διάστασης του φύλου κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων υλοποίησης των Ταμείων.

Οι στρατηγικοί στόχοι της BPfA και οι δείκτες της ΕΕ

- H.1.** Δημιουργία ή ενίσχυση των εθνικών μηχανισμών και άλλων κυβερνητικών φορέων.
- H.2.** Ένταξη της οπτικής του φύλου στη νομοθεσία και τις δημόσιες πολιτικές, προγράμματα και σχέδια.
- H.3.** Δημιουργία και διάχυση κατά φύλο δεδομένων και πληροφόρησης για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση.

Το 2006 η φινλανδική προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ επανεξέτασε το καθεστώς των θεσμικών μηχανισμών για την ισότητα των φύλων και ανέπτυξε τρεις δείκτες οι οποίοι παρακολουθούν το επίπεδο κυβερνητικής ευθύνης στην προώθηση της ισότητας των φύλων, τους ανθρώπινους πόρους κυβερνητικών και άλλων φορέων ισότητας των φύλων, και μετρούν τον βαθμό στον οποίο εφαρμόζεται η ένταξη της διάστασης του φύλου στα κράτη μέλη. Το 2013 κατά τη διάρκεια της λιθουανικής προεδρίας, ο εν λόγω τομέας αξιολογήθηκε και αναπτύχθηκε δείκτης σχετικά με τη χρήση κατά φύλο στατιστικών στοιχείων ως εργαλείο ένταξης της διάστασης του φύλου.

Η βάση δεδομένων «Women and men in the EU — facts and figures» (Γυναίκες και άνδρες στην ΕΕ — Στοιχεία και αριθμοί) που ανέπτυξε το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, παρέχει τα πιο πρόσφατα στοιχεία και πληροφορίες για αυτούς τους δείκτες είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Πορίσματα από δεδομένα σε επίπεδο ΕΕ

Αυξημένη νομική και θεσμική δέσμευση για την ένταξη της διάστασης του φύλου

Σχεδόν το ήμισυ (47 %) του συνόλου των κρατών μελών έχουν θεσπίσει νομικό πλαίσιο σχετικά με την εφαρμογή της ένταξης της διάστασης του φύλου (σε σύγκριση με 36 % το 2006). Επί του παρόντος, υπάρχουν κυβερνητικές δομές για την εφαρμογή της ένταξης της διάστασης του φύλου στην πλειονότητα των κρατών μελών. Η κατάρτιση του προϋπολογισμού με την οπτική του φύλου (gender budgeting) αποτελεί νομική υποχρέωση σε οκτώ κράτη μέλη. Ωστόσο, η κατάρτιση του προϋπολογισμού με την οπτική του φύλου και η εκτίμηση των κατά φύλο επιπτώσεων των πολιτικών (gender impact assessment) δεν είναι υποχρεωτικές στα περισσότερα κράτη μέλη, και ως εκ τούτου χρησιμοποιούνται σπάνια.

Η εφαρμογή της ένταξης της διάστασης του φύλου απαιτεί: πολιτική δέσμευση, διάρθρωση κυβερνητικών φορέων και αξιωματούχων αρμόδιων για την ένταξη της διάστασης του φύλου, διαβούλευση με εμπειρογνώμονες σε θέματα φύλου που προέρχονται τόσο από την κυβέρνηση όσο και από την κοινωνία των πολιτών, γνώση (κατάρτιση και ευαισθητοποίηση) σχετικά με τους τρόπους εφαρμογής της ένταξης της διάστασης του φύλου και χρήση μεθόδων και εργαλείων. Κατά την αξιολόγηση των επιδόσεων, σύμφωνα με το μοντέλο που πρότείνει η λιθουανική προεδρία, τα κορυφαία κράτη μέλη της ΕΕ ήταν η Φινλανδία και η Γαλλία (14 βαθμοί), η Ισπανία και η Σουηδία (13,5 βαθμοί) και η Αυστρία (13 βαθμοί). Τα κράτη μέλη στις χαμηλότερες θέσεις ήταν η Ιρλανδία (2 βαθμοί), η Σλοβακία (3,5 βαθμοί), η Λετονία (4 βαθμοί) και η Ελλάδα (4,5 βαθμοί). Όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη βρίσκονταν στο μέσο επίπεδο (5-10 βαθμοί).

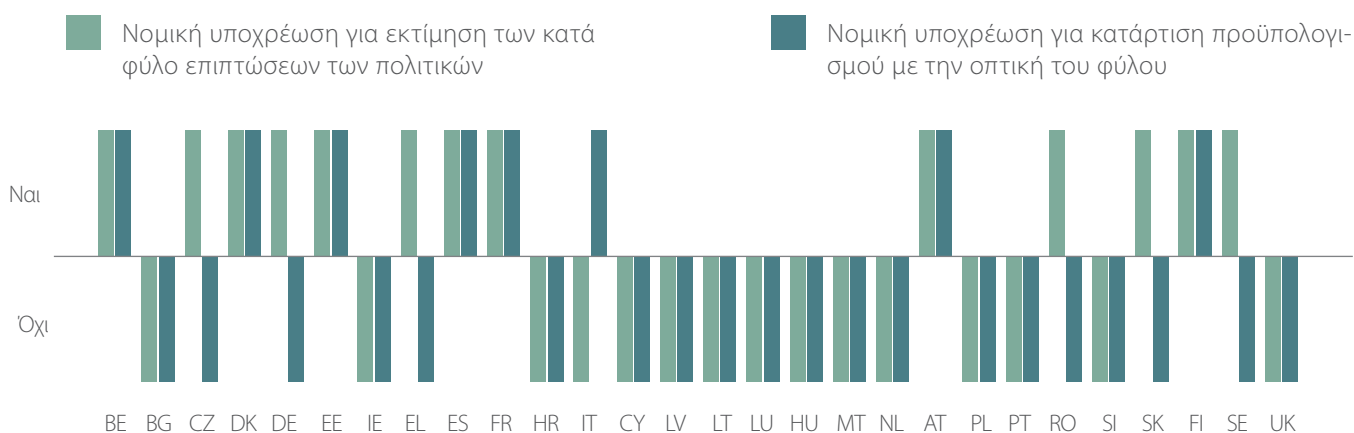
Περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα επιδόσεων στην προαγωγή της ισότητας των φύλων

Σύμφωνα με τα καθορισμένα κριτήρια για την αξιολόγηση των επιδόσεων, ένα κράτος μέλος λαμβάνει 10 βαθμούς εάν η μέγιστη ευθύνη για την προώθηση της ισότητας των φύλων έχει ανατεθεί σε υπουργό· αν υπάρχει μόνιμος κυβερνητικός φορέας για την ισότητα των φύλων στο υψηλότερο επίπεδο σε ένα υπουργείο· αν έχει ως βασικές λειτουργίες: 1) τη διαμόρφωση κυβερνητικής πολιτικής, 2) την αναθεώρηση της νομοθεσίας, την κατάρτιση νόμων, 3) την προώθηση της εφαρμογής κυβερνητικών αποφάσεων, και 4) τον συντονισμό ή/και ανάπτυξη της ένταξης της διάστασης του φύλου· και αν το κράτος μέλος διαθέτει τόσο σχέδιο δράσης για την προώθηση της ισότητας των φύλων, όσο και σύστημα τακτικής υποβολής εκθέσεων στα νομοθετικά όργανα. Συνολικά, οι επιδόσεις ορισμένων κρατών μελών βελτιώθηκαν από το 2006. Το 2013 οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία, έναντι τριών κρατών μελών το 2006. Μεταξύ των λοιπών κρατών μελών, δέκα βελτιώθηκαν, πέντε παρέμειναν σταθερά και δύο έλαβαν χαμηλότερη βαθμολογία από το 2006.

Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ υπάρχει νομική υποχρέωση για την παραγωγή κατά φύλο στατιστικών στοιχείων

Η βαθμολογία για την ποσοτική μέτρηση της παραγωγής και διάδοσης κατά φύλο στατιστικών στοιχείων αποδίδεται σε κλίμακα έξι βαθμών, μετρώντας τις επιδόσεις με βάση τρία κριτήρια: κυβερνητική δέσμευση για την παραγωγή κατά φύλο στατιστικών στοιχείων, κυβερνητική δέσμευση για διάχυση των εν λόγω στατιστικών στοιχείων και μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τη διάχυση των κατά φύλο στατιστικών δεδομένων. Τέσσερα κράτη μέλη βαθμολογήθηκαν με τον

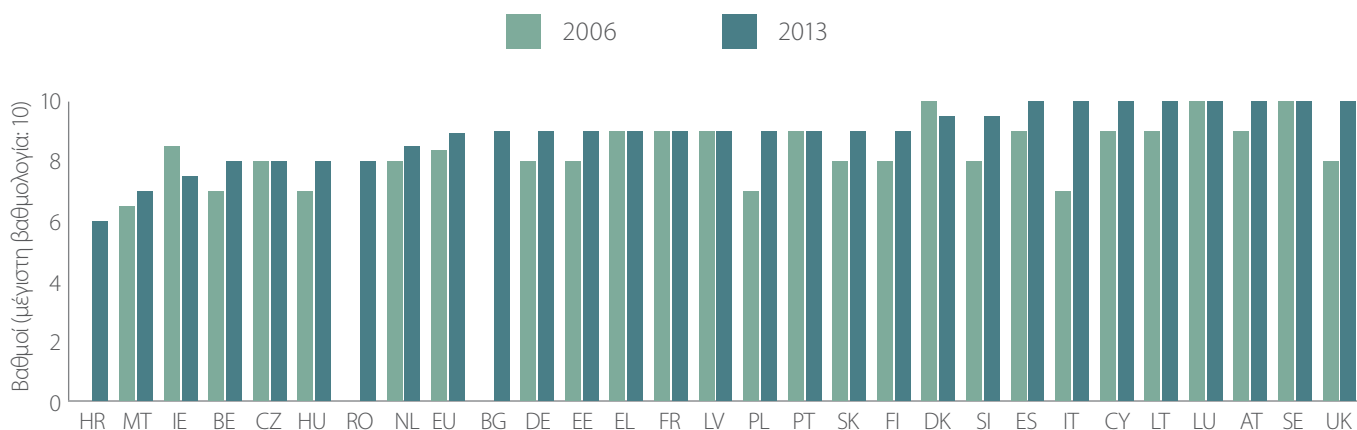
ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ, 2013

Πηγή: EIGE, Αποτελεσματικότητα των θεσμικών μηχανισμών για την προαγωγή της ισότητας των φύλων, 2014.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΛΟΣ, 2006 ΚΑΙ 2013

Πηγή: EIGE, Αποτελεσματικότητα των θεσμικών μηχανισμών για την προαγωγή της ισότητας των φύλων.

μέγιστο αριθμό βαθμών (6). Μόνο τρία κράτη μέλη της ΕΕ δεν έχουν καμία εθνική νομική ευθύνη για την παραγωγή κατά φύλο στατιστικών στοιχείων και επτά κράτη μέλη δεν έχουν καμία υποχρέωση να καθιστούν τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία προσβάσιμα στο ευρύ κοινό.

Σε πέντε κράτη μέλη της ΕΕ υπάρχει ανεξάρτητος φορέας για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών

Η πλειονότητα των κρατών μελών αντιμετώπισε τις διακρίσεις με βάση το φύλο και τις ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες, αθροιστικά με διάφορα άλλα πεδία διακρίσεων, που τέθηκαν

σε ανεξάρτητο φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η αντιμετώπιση και καταπολέμηση των διακρίσεων. Το 2013 λιγότερα κράτη μέλη διέθεταν εξειδικευμένο φορέα κατά των διακρίσεων με μοναδικό καθήκον την προώθηση της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών σε σχέση με το 2006.

Στο σύνολο σχεδόν των κρατών μελών της ΕΕ, η οικονομική κρίση έπληξε τον δημόσιο τομέα, όπου σημειώθηκαν σημαντικές μειώσεις προσωπικού. Ωστόσο, υπήρξε διαφορετική επίπτωση όσον αφορά την ισότητα των φύλων στα διάφορα κράτη μέλη και δεν εμφάνισαν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ-28 επιδείνωση.

Χρήσιμες πρωτοβουλίες

Κατάρτιση προϋπολογισμού με την οπτική του φύλου: Από το 2013 ζητήθηκε από το ομόσπονδο κράτος, τις ομόσπονδες επαρχίες και τους δήμους της Αυστρίας να καταρτίσουν τον προϋπολογισμό τους με την οπτική του φύλου κατά τη δημοσιονομική διαχείριση. Στο Βέλγιο, το 2010 το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε εγκύκλιο σχετικά με τη κατάρτιση του προϋπολογισμού με την οπτική του φύλου και εκδόθηκε εγχειρίδιο σχετικά με το νομοθετικό και πρακτικό πλαίσιο. Από το 2010, όλα τα γαλλικά υπουργεία ενέκριναν εγκάρσιες πολιτικές για την ανάδειξη των δημοσιονομικών προσπαθειών που πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της ισότητας των φύλων.

Εκτίμηση των κατά φύλο επιπτώσεων των πολιτικών: Στη Γαλλία, το 2012, οι πτυχές ισότητας των φύλων συμπεριλαμβάνονται στην εκ των προτέρων εκτίμηση του αντίκτυπου των νομοθετικών εγγράφων. Ο στόχος είναι να αξιολογηθεί το κατά πόσο οι νομοθετικές ρυθμίσεις ενδέχεται να ωφελήσουν δυσανάλογα το ένα φύλο άμεσα ή έμμεσα ή να επιδεινώσουν την υφιστάμενη κατάσταση. Από το 2013 θεσπίστηκε το εργαλείο «test gender», ως ειδικό εργαλείο για την ισότητα των φύλων κατά την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων των προς υποβολή στο Υπουργικό Συμβούλιο, νομοθετικών και διοικητικών κανόνων. Στην Αυστρία, η εκτίμηση των κατά φύλο επιπτώσεων επικεντρώνεται στις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν τα προγράμματα των υπουργείων στην ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, μέσω της ανάλυσής τους σε έξι τομείς: πληρωμές προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα· απασχόληση, εισόδημα και εκπαίδευση· μη αμειβόμενη εργασία· δημόσια έσοδα· και διαδικασίες και όργανα λήψης αποφάσεων· χρησιμοποιείται επίσης για την ανάλυση των νόμων και περιλαμβάνει: ανάλυση προβλημάτων, στόχους και μέτρα, δείκτες, καθώς και εκτίμηση του εύρους των επιπτώσεων.

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ Η: ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΟΔΟΥ	ΕΜΠΟΔΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Η κυβερνητική ευθύνη για την προώθηση της ισότητας των φύλων αυξήθηκε. • Σημειώθηκε κάποια αύξηση των ανεξάρτητων φορέων που προωθούν την ισότητα των φύλων. • Συστάθηκε το EIGE ως θεσμικός μηχανισμός σε επίπεδο ΕΕ για την προαγωγή της ισότητας των φύλων. • Σημειώθηκε αύξηση στη χρήση κατά φύλο στατιστικών στοιχείων.	<ul style="list-style-type: none"> • Η οικονομική κρίση επηρέασε τους πόρους που διατίθενται στους μηχανισμούς προώθησης της ισότητας των φύλων. • Η ένταξη της διάστασης του φύλου δεν εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς πολιτικής και η κατάρτιση προϋπολογισμού με την οπτική του φύλου (gender budgeting) χρησιμοποιείται σπάνια στα κράτη μέλη. • Ο αριθμός των κυβερνήσεων με υπουργούς αρμόδιους/-ες για την ισότητα των φύλων μειώθηκε. • Οι πρόσφατες τάσεις συγχώνευσης των φορέων για την ισότητα των φύλων που ασχολούνται αποκλειστικά με θέματα φύλου, και των φορέων που ασχολούνται με πεδία πολλαπλών διακρίσεων μπορούν να αποτελέσουν απειλή για την ορατότητα και την αποτελεσματικότητα της ισότητας των φύλων ως πεδίου πολιτικής.

Η μελλοντική πορεία για την ΕΕ

- Υποστήριξη της αποδοτικότητας των θεσμικών μηχανισμών με διάθεση των κατάλληλων ανθρώπινων και χρηματοοικονομικών πόρων προκειμένου να ανταποκρίνονται στις αυξημένες ανάγκες και στα πολλαπλά καθήκοντα.
- Αύξηση της ικανότητας για εφαρμογή των βασικών εργαλείων ένταξης της διάστασης του φύλου για τη χάραξη πολιτικής (π.χ. κατάρτιση προϋπολογισμού με την οπτική του φύλου, εκτίμηση των κατά φύλο επιπτώσεων των πολιτικών και ανάπτυξη ικανοτήτων σε θέματα φύλου).
- Διατήρηση της ισότητας των φύλων ως πολιτικής προτεραιότητας, διασφάλιση ότι οι θεσμικοί μηχανισμοί υποστηρίζουν άλλους τομείς πολιτικής με επαρκή ένταξη της διάστασης του φύλου και συμβολή στο έργο της αντιμετώπισης περιστατικών διακρίσεων βάσει φύλου.
- Ενίσχυση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων και του ευρωπαϊκού κεκτημένου που επιτρέπει τη μετάβαση από την «de jure» στην «de facto» ισότητα, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η ισότητα των φύλων δεν αντιμετωπίζεται μόνο από τη νομική σκοπιά.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:
Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3
doi:10.2839/1885
MH-04-15-022-DE-N